

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԺԱՊԱՐԱՆԱՅԻՆ ԳԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲՍԺՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ (Կանխիկ վճարելի)

Հայաստան	Ուրիշ ամէն տեղ
10 ֆրանկ	Տարեկան քաղաքացի 20 ֆրանկ
5 ֆրանկ	Վեցամսեայ » 10 ֆրանկ
2 1/2 ֆր.	Եռամսեայ » 5 ֆրանկ

Ուէ գրութիւն կամ դրամ ղրկել տնօրէն-խմբագրին այս հասցեով

M. PORTOUKALIAN

Directeur du journal Armenia

MARSEILLE (France)

ԼՁ ՏՄԻ

Թիի 44

1921 ՅՈՒՆԻՍ 1 ԴՆ.

(Հ.Տ. 1921 Մայիս 19)

ԳՍՏՄԱՆՆԵՐ

Խմբագրութիւնը եթէ հարկ համարի, համառօտելով և համաձայնութիւն պահելով հրատարակելու իրեն ղրկուած գրութիւնները: Պարտաւոր է վերադարձունել չհրատարակուած ձեռագիրները:

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն և ֆրանսերէն լեզուով: Ծանուցման 1 միլակ գերը 2 ասնդիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 4 ասնդիմ:

Les annonces en français et en arménien sont reçues au bureau de la Rédaction: Place Alexandre-Labadie, 17

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Ս. Էջմիածնի տօնը առաջիկայ Գուլիս 3ին. — Մեր ազգային տօնը. — Նամակներ կիլիկիայէն (Ատանա. — Տէօթ Երկ). — Հայաստան. — Էջմիածնի համար. — Ամենայն Հայոց կաթողիկոսի վիճակը. — Հայր Գր. Գովրիկեանի 60ամեայ յոբելանսը. — Եկեղեցիների Միութեան Համաժողովը. — Տեղական. — Էքս-ան-ֆրովանսի Հայ Ուս. Միութիւն. — Թիւրքական լուրեր. — Թիւրքերի պրօպագանդը Ալեքիակի մէջ. — Վրաստան. — Նոր ստացուած հրատարակութիւններ. — Նամակատուի. — Վրիպակ. — Ծանուցումներ:

Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՏՕՆԸ

ԱՌԱՋԻԿԱՅՑ ՅՈՒՆԻՍ 3ԻՆ

Պօլոյ հայ թերթերը մտահոգութիւն պատճառով լուրեր են հաղորդում Ս. Էջմիածնի նիւթական անձուկ վիճակի մասին: Պատրիարքարանը միջոցներ է խորհում Մայր Աթոռին օգնութիւն հասցնելու համար: Եւրոպայի հայ գաղութներին այդ մասին յայտարարուած է դեռ ամիսներ առաջ, երբ Ազգիս Վեհափառ Հայրապետի հանգանակութեան կոնգր. կը ինձ հասաւ, որի ընթերցումը անձամբ կատարեցի Եւրոպայի մեր բոլոր եկեղեցիներում: Այսօր այդ կոնգր. յարակից գրութիւններով միասին հրատարակուած, տրամադրելի է Էջմիածնանպատ հանգանակութեան Յանձնախումբին, իրենց գաղութներում ցրելու համար: Թէև յիշեալ տեղական Յանձնախումբերը կազմելու համար արածա պաշտօնական առաջարկների հետեանքը դեռ չէ հաղորդուած ինձ, սակայն կը յուսամ շուտով լսել այդ մասին հարկ եղածը:

Ծօտ օրերս կը ծանուցուի Էջմիածնանպատ հանգանակութեան կեդրոնական Յանձնախումբի կազմը, որը պիտի գործէ Լոնդոնում իմ նախագահութեամբ, համաձայն Հայրապետական հրահանգի:

Ներկայս, որ կուղղեմ Եւրոպայի

մեր բոլոր հայ գաղութներին, մասնաւորապէս նպատակ ունի յիշեցնել մեր ազգային, եկեղեցական բոլոր մարմիններին, որ առաջիկայ յուլիս 3ին Ս. Էջմիածնի տօնն է: Փափաքելի է, որ այդ օրը առանձին հանգիստ ունենան թեմիս բոլոր համայնքներում եկեղեցական և ազգային հանդէսներով ու հաւաքովներով: Փափաքելի է, որ Էջմիածնանպատ հանգանակութեան համար կազմուելիք Յանձնախումբերը օգտագործեն յուլիս 3ի տօնը իրենց ձեռնարկի արդիւնաւորման համար:

Թէև Հայրապետի յիշեալ կոնգր. միայն Եւրոպայի հայութեան է ուղղուած, բայց և այնպէս նոյն պարտքը ծանրանում է նաև միւս վայրերում: Եգիպտոս, Ամերիկա, Հնդկաստան և այլուր ապրող հայութեան վրայ, Էջմիածնանպատ հանգանակութիւններ կազմակերպելու, որպէսզի կարելի լինի համազգային ջանքերով փրկել Էջմիածինը իւր արդի նիւթական անձուկ վիճակից:

Էջմիածինը մեր յուսոյ վերջին խարխիւն է, որին գիտակցօրէն կռիւնք է Հայոց Ազգը դարբեր շարունակ և դեռ պիտի կռիւնք, մինչև նա հասնի իւր վերջնական փրկութեան խաղաղ նաւահանգիստը:

Թ. Գ. Խոնդրում եմ մեր բոլոր թերթերին արտատպել այս:

Ա.Բ.Է. Ծ. վարդ.

Հոգեւոր հովիւ Լոնդոնի Հայոց, կաթողիկոսական Էջմիածնանպատ հանգանակութեան Եւրոպայի Թեմի

22 մայիսի 1921

Լոնդոն

ՄԵՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՏՕՆԸ

Համեմատաբար աւելի դառնահար սրտով կանցնենք այս տարի Մայիս 28ը, երրորդ տարեդարձը մեր անկախութեան:

Տարի մը առաջ փայլուն էր մեր հորիզոնը: Դաշնակիցներ կը ճանչնային իրականապէս հայ պետութիւնը: Սան Ռեմօի խորհրդաժողովը կը նախապատրաստէր Սէվրի դաշնագրին նախապայմանները որով Հայաստան իրաւապէս ալ կը ճանչցուէր համայն աշխարհէն:

Իրապէս անկախ էր Հայաստանը և յառաջդիմութեան շաղկին հասած: Իրաւապէս ալ կը յաղթանակէր հայ դատը. ու այդ բոլորը կը ծնէին 1918 մայիս 28ի փառապանծ օրէն երբ առնաքամ հայ ժողովուրդը դարբերու ստրկութեան շղթան կը փլուէր մէկ դիցազնական ոստումով: մահէն դէպի կեանք կը մազլցէր անդունդներու վրայէն ցատկելով յաճախ այնպիսի անդիմադրելի խոյանքով մը որ մինակ բարձրագոյն, վսեմ ու նուիրական գաղափարէ մը կընար իր ներշնչում ստացած ըլլալ: Ազատութեան, իր սեփական կեանքը իր իսկ ձեռքով կերտելու անմահ իղձն էր այդ գաղափարը որ արեան ու արցունքի քստմնելի հեղեղներէ վերջ ու միջոցին իր յաղթանակը ծիածանեց մեր մթնաւած հորիզոնին վրայ:

Անկախութեան գաղափարականը նոյնն է այս տարի ալ ու նոյնը պիտի մնայ յաւիտ, ամենասե օրերու մէջ իսկ, քանի ժողովուրդը իր սրտին մէջ չէ մահացուցած կամքը ապրելու և ազատ, իբր մարդ ապրելու կամքը:

Հոկտեմբերեան պատերազմը շարադէտ դրուագներէ մէկն է մեր պատմութեան որ երկարածիք չըլթայ մըն է եղբարանքներու, միշտ և միշտ արիւնոտ ու դաժան:

Բայց անկախութեան գաղափարը այսօր իսկ աւելի յանկուցելի պէտք է ճառագայթէ մեր սրտերու վրայ:

Ինչպէս ազամանդ մը որ կը պսպղայ խաւարին մէջ:

Միթէ՞ այսօր ազատ չենք մենք. միթէ՞ չունինք Հայաստան մը, հայ ժողովուրդ մը թէև անօթի ու մերկ բայց վերջապէս ինքնիշխան:

Երբեք անկախութիւն մը իր առաջին օրէն իսկ չէ եղած լիակատար: Այն ինչ իր բնական ընթացքը ունի. բնաշրջումը կը կատարէ իր դերը կամաց կամաց բայց յաւատեալ:

Ի՞նչ էր Գուլիստանը ասկէ մէկ դար առաջ: Ողորմելի ստրուկ մը որ ոտքի կելնէր իր բռնաւոր տիրոջ դէմ: Անոնք կռուեցան եօթը տարի անընդհատ, միս մինակ, ինչպէս այսօր մենք: Տօնին ահաւոր զոհեր, երկու միլիոննոց ժողովուրդէն 350,000 մարդ հազիւ մնացին: Գիտե՞ք կղզին որ 100,000 բնակիչ ունէր բարգաւաճ և ճոխ, հնթարկուեցաւ այնպիսի ջարդի մը որմէ վերջ 1000 խիսակ իսկ կարելի չեղաւ դանել: Միտդնկին դիցազնաբար կռուեցաւ 6 տարի ու միս մինակ անպաշտպան մնացած՝ հիմնադրական կործանեցաւ բոլոր ժողովուրդով մէկտեղ: Այսպէս ամենուրեք արեւը հեղեղ կազմած էր Գուլիստանի մէջ: Սա, կայն չյուսահատեցան այդ մեծամեծ կորուստներէն: չյուսահատեցան և օտարներու ձեռնպահութենէն որի շնորհիւ Թիւրքիան իր քաջախիւղութեամբ կը գտնէր շարունակելու իր ընդոծին աւերիչ պաշտօնը: Նոյն իսկ Գուլիստանի ներկայացուցիչը չընդունուեցաւ 1822ին վերոնախ մէջ տեղի ունեցած այն ատենուան դաշնակիցներու խորհրդաժողովէն որ ընդհակառակը Սուլթան Մահմուտէն խնդրած էր Թիւրք պատուիրակ մը ղրկել: Բայց այդ բոլորը միթէ՞ կըրցան Յայնքը իրենց նպատակէն ետ կեցնել: անոնք չթուլացան երբեք: Հիթերիան որ ի սկզբան կազմուած էր կրթական և այլ նպատակներով, դարձած էր այլեւ յեղափոխութեան ջերմանոց մը որ յոյս և կորով կը ներշնչէր ստրուկ ամբոխէն մինչև

մտաւորականները և մեծահարուստները որոնք միլիոններով ոսկի նուիրիցին յեղափոխութեան համար։ Նոյնիսկ ունեցան ներքին կռիւներ ալ, բայց ընդհանրական թշնամիին դէմ իրենց ոյժեր չլլատեցին երբէք ու իրենց տոկունութեան շնորհիւ հազիւ 1830ին տիրացան իրենց պահանջած ազատութեան երբ վերջապէս Անգլիա, Ռուսիա և Ֆրանսա որոշեցին Յունաստանը անջատել թիւրքիսէն և թիւրքերու յիմարուածեան երեսէն միայն ամենավերջին պահուն տեղի ունեցաւ Նաւարէնի նաւամարտը որ իսկապէս աղիտաբեր եղաւ թիւրքերու համար։

Այսպէս է որ կաղատագրուին ազգերը։ Մենք չէինք կրնար բացառութիւն կազմել։ Մենք չէինք կրնար բուրասանի մը վերածել այն ճանապարհը ուրկէ արիւն պէտք էր հոսէր։ Հոսեցաւ առատ մեր արիւնը։ և ահա ազատութեան կըռուանը շահուած է արդէն։ անողոք է անկախութեան հարկը։ բարեկամեցողութիւններ, պղատոնական ցանկութիւններ կամ փառաշուք երազանքներ չեն կրնար գոհացնել անոր լայնաբաց բերանը։

Ազատութեան առաջին հանգըրւանը նուաճուած է։ այսուհետեւ թիզ առ թիզ, քալլ առ քալլ պիտի յառաջանանք դէպի կատարելութիւն։ պիտի իյնանք, պիտի կանգնինք ինչպէս նոր ոտքի ելնող երեխաներ, արիւնյուայ պիտի գալարուինք երբեմն, բայց չպիտի յուսալքուինք բնաւ։ վերջնական յաղթանակը միշտ կամքինն է եղած և թէ իրաւունք և ոյժ չեն զլացած նեցուկ հանգիստ։ նալ անոր։

Իրաւունքը մերն է։ միացնենք մեր կամքը անոր հետ և ուժովցնենք զայն հաւատքով ու վստահութեամբ, որպէսզի յաղթանակը չուշանայ մեր վերքերը դարմանելու։

Աշխատինք ու զոհենք ամէն բան այդ յաղթանակին համար որ մեր կեանքի արեւը պիտի ցաթեցնէ լիակատար։

Ողջոյն անոր առաջին շողերուն որ Մայիս 28ը պարգեւեց մեզ։

Թ. ԵՂԻՇԷ

ՆԱԽԱԿՆԵՐ ԿԻՒԻԿԻՍԷՆ

Ստանա, 2 մայիս 1921

Ձատկին օրը շատ շքեղ անցաւ եկեղեցիին մէջ։ Մենք որ կը կարծեն թէ եկեղեցական զգացումը բոլորովին թուլցած է մեր ժողովուրդին մէջ, հոն գտնուելու էին այն օր։ Այնչափ բազմութիւն լեցուած էր որ բառին բուն նշանակութեամբ ասեղ ձգելիք տեղ չէր մնացած։ Եկեղեցիին բակին մէջ անգամ բազմութիւնը խռնուած էր և անցու-

դարձը դժուարացած։ Իրօք կրօնական զգացումն էր որ այդ ահագին բազմութիւնը համախմբած էր հոն։ Ես չեմ կարող որոշակի պատասխան մը տալ որովհետեւ չեմ կարող մարդոց հոգեկան ներքին զգացումները քննել։ Բայց սա յայտնի իրողութիւն մ'է որ ժողովուրդը իր հայրենի աւանդութիւններ ջերմապէս յարգող է և եկեղեցին կարող է տակաւին իր անունով և իր թեւերու տակ ամփոփել ժողովրդի մեծամասնութիւն մը եթէ գիտնայ անոր հետ վարուելու կերպը։

Ժամերգութիւնը սկսած էր առաւօտեան ժամը 6ին և Ս. պատարագը ժամը 7½ին որ քառաձայն երգեցողութեամբ կատարուեցաւ։ Դպրաց դասը հիանալի կերպով կատարեց իր պաշտօնը։ Բարձրատիճան Ֆրանսացիներ որոնք ներկայ կը գտնուէին եկեղեցին, շատ գովեստով խօսեցան։

Կէսօրէն յետոյ վեհ. կաթողիկոսը ընդունեց զատկական շնորհաւորութեան համար իրեն այցելողները, որոնց նուիրեց յիշատակի համար զատկական հակիրթներ, նկարներով զարդարուած և վրան գրուած «Քրիստոս յարեալ»։

Մերթ յոյսի և մերթ մոպտան. ջութեան օրեր կանցնենք այստեղ։ Ասկէ առաջ կըսուէր թէ Ֆրանսացիները պիտի ձգեն երթան և թիւրքերը վերստին պիտի գան, անոնց տեղ. թէ թիւրքերը ապահովութիւններ տուեր են եղեր հանգիստ թողելու համար քրիստոնեայները։ Մենք շատ լաւ ճանչելով թիւրքերը, չէինք կրնար հաւատալ անոնց խոստումներուն և կը զարմանայինք թէ ինչպէս ատոնց կը խաբուին Եւրոպացիները։ Բայց ահա թիւրքերն իրենք փութացին վար առնել իրենց դիմակները և Լոնտոնի մէջ կնքուած Ֆրանսեթիւրք համաձայնագրին դրժելով սկսած են թշնամական վարմունք ցոյց տալ Ֆրանսացիներուն դէմ այնպէս որ այս վիճակի մէջ դժուար թէ Ֆրանսացիները կարենան մեկնիլ Կիլիկիաէն, առանց վտանգելու իրենց շահերն ու հմայքը։

ՀԵԹՈՒՄ

ՏԵՕՐԹ-ԵՕԻ, 25 ապրիլ 1921

Երեկ, կիրակի, կէսօրէն վերջ ժամը 3ին տեղի ունեցաւ Հ. Բ. Բ. Միութեան Տիկնանց Օժանդակ Մասնախումբին կողմէ սարքուած շքեղ ցերեկոյթ մը, ի նպաստ տեղւոյն բարեգործական հաստատութեանց։

Ցերեկոյթին՝ որ տեղի ունեցաւ Քէլէկեան որբանոցին մէջ, խուռն բազմութիւն մը հաւաքուած ըլլալով, կարգ ու կանոնը պահելու համար հարկ եղած ջանքերը չէին խնայուած։ Ներկայ էր նաեւ տեղւոյն ֆրանսական ամբողջ սպայակոյտը։

Հ. Բ. Բ. Միութեան Տիկնանց

Օժանդ. Մասնախումբին այսպիսի հաւաքոյթներուն շարունակութիւնը փափաքելի է։

ՄԻՐ. Ս. ՆԱՃԱՐԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը Թաւրիզէն ստացած է մայիս 5 թուակիր հետեւեալ հեռագիրը։

«Ռուսիայէն շրջուած զինուորական ոյժերի ճնշման տակ, 40 օր տևող կռիւներէ յետոյ, Հայկ. կառավարութիւնը դէպի Սիւնիք քաջուեցաւ, իրեն հետ տանելով զինուորական, մասնագիտական ու մտաւորական ոյժերը։

Կառավարութիւնն ու Խորհրդաւանը կը մնան Տաթևի մէջ և կը շարունակեն իրենց գործը։

Հայկ. զօրքերը միացած Զանգեզուրի ոյժերին հետ կը կռուին Պօլ. չէվիզներին դէմ, Զանգեզուրը լինելով միացման կեդրոնը։ Անմիջական պէտք կայ նիւթական միջոցների։

Մեծ թիւով փախստականներ կուգան Թավրիզ։»

— Փարիզէն մայիս 16ին հեռագրուած է «Հակատամարտ»ին։

«Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը Թաւրիզէն ստացաւ հետեւեալ հեռագիրը։

Երևանի բոլոր ղեկավարները Զանգեզուր ապաստանած են։ Տաթևի վանքին մէջ մեծ համագումար ժողով մը տեղի ունեցաւ ուր Սիւնեաց նոր կառավարութիւնը մը ընտրուեցաւ։ Նոր կառավարութիւնը որոշեց Պօլ. չէվիզներուն դէմ կռուել շարունակելով Պօլչէվիզներու դէմ մղուած կռիւն կը մասնակցին բոլոր կուսակցութիւնները անխտիր։»

— Սիւնիքի ինքնավար կառավարութիւնը խնդրեր է իշխան Արզումանէն շարունակել դեսպանութիւնը՝ պաշտպանելով Սիւնիքի շահերը թէհրանում և Ատրպատականի առաջնորդ Տ. Ներսէս արքեպիսկոպոս Թանգեանէն՝ ըստ առաջնոյն շարունակել իր ներկայացուցչական իրաւունքները։

— Սովատանջ Հայաստանի համար որոշուեր է հսկում կատարել մայիս 27ի ուրբաթ օր, Հայաստանի Հանրապետութեան 3րդ տարեդարձի նախատօնակի երեկոյին, Կ.պօլսի թէլուսաւորչական, թէլ. կաթողիկէ և թէլ. բողոքական հայ եկեղեցիներին մէջ և քարոզի նիւթ ընելով Հայաստանի սովահար վիճակը, թելադրել որ «մէկ հացով մէկ Հայ փրկեն» կամ թէ «լալու տեղ արտասուքներ չորցնեն»։ Նոյն օր ուրիշ ոչ մէկ նիւթի վրայ բանախօսութիւն չպիտի լինի։ Հայասէր Տօքթօր Մէքալըմ, Ամերիկեան Նպատաւատոյցի կովկասեան ճիւղի ներկայացուցիչը, խոստացեր է եռապատիկը տալ այն հասոյթին որ Հա-

յեր իրենց մէջ պիտի կրնան գոյացունել այդ հսկումին արդիւնքով Հայաստանի թշուառներին համար։

— «Հակատամարտ»ի մէջ կը կարգանք որ փարիզի Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը սովահար Հայաստանի օգնելու նպատակով շրջած էր Պարսկաստանի ճանապարհով 10.000 անգ. ոսկի որով թէհրանի մէջ հացահատիկ գնուած և Հայաստան շրջուած էր։ Հ. Հ. Պատուիրակութիւնը իր տրամադրութեան տակ գտնուած գրաւներէն 10.000 անգլ. ոսկի դարձեալ շրջել է Պարսկաստան, նոյն նպատակին գործածուելու համար։

— Կ.պօլսի «Վերջին Լուր»-ի վարչութիւնը ասկէ առաջ «Հակատեղ պողպատեղ» վերնագրով հանգանակութիւն մը բացած էր, որմէ մնացած 4387 թիւրքական ոսկի թղթադրամը յանձնել էր Մր. Մէքալըմի, սովատանջ Հայաստանին պարէն շրջուելու համար։ Տօքթ. Մէքալըմ այդ գումարով 37,500 քիլօ ունեւանական լուրիա գներ և շրջել է Ամերիկեան Նպատաւատոյցի կովկասեան ճիւղին ընդհանուր տնօրէն Մր. Եարօին որպէսզի Հայաստանի մէջ անմիջապէս բաժնուի անոնց որոնք ամենէն աւելի կարօտ են։

— Հայաստանի փոխառութեան համար ասկէ առաջ վճարուած գումարները որոնք պահ գրուած էին Օսմանեան Առեւտրական գրամատան (Հայկական պանքա) մէջ, փոխառութեան կեդրոնական յանձնաժողովի որոշման համեմատ մայիս 15էն ի վեր սկսած են վերադարձունել փոխառուներին։ Յանձնաժողովին անգամ ներքին իրենց տուած գրամին հարկւրին 20ը չեն ուզած վերստանալ և թողուցեր են Հայաստանի կարօտեալներին շրջուելու համար։ Փոխառուներէն շատեր ալ իրենց տուած գրամէն հարկւրին սաշափ մաս մը, ըստ կամս, յետ չեն առնել և կը յատկացնեն Հայաստանի կարօտեալներին կամ Կ.պօլսի Որբախնամ գործին։

ԷՋՄԻԱՍՆԻ ՀԱՄԱՐ

Կ.պօլսի Պատրիարքարանը միջոցներ կը խորհի նիւթական օգնութիւններ հասցնելու համար Էլմիածնի Մայր Աթոռին։ Մէկ ժամանակ Կ.պօլսի եկեղեցիներին մէջ գանձանակներ հաստատուած էին ի նպաստ Էլմիածնի բայց վերջին ժամանակներ քաղաքական պատճառներով վերցուած էին ատոնք։ Ազգային վարչութիւնը որոշեր է վերահաստատել այդ գանձանակները եկեղեցիներին մէջ և ընդհանուր գանձապետ նշանակել է Տիար Հայկ Անտոնեան։ Նը Ս. Պատրիարքը վարչութեան այս որոշումը շրջաբերականով մը

ծանուցեր է Կ.պօլսի բոլոր եկեղեցիներին:

— Կ.պօլսի Համագումար եկեղեցական ժողովի մայիս 16ի նիստին մէջ, պատրիարքական փոխանորդ Գեր. Գնէլ եպիսկոպոս առաջարկեց որ եկեղեցականներէ մասնախումբ մը կազմուելով ուղղակի հանգանաւորութիւն կատարուի անմիջապէս օգնութիւն հասցնելու համար Լիւմիւսնին որ կաթողիկոսին տկարութեան պատճառով աւելի ծանր նիւթական տագնապներ կանցունէ: Համագումար ժողովը ընդունեց այս առաջարկը և որոշեց հանգանակիչ մասնախումբի ընտրութիւնը կատարել իր յաջորդ նիստի մէջ որ շուտով կը գումարուի:

— Կեսարացի հանգուցեալ Կիւմիւշեանի կտակին հոգաբարձութիւնը նկատի առնելով որ կտակին համաձայն հասցնելու մաս մ'ալ յատկացուած է Լիւմիւսնին, որոշեց անմիջապէս 200 ոսկի զրկել վեհ. կաթողիկոսին:

ՍՄԵՆՍՅՆ ՀԱՅՈՒՆ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՎԻՃԱԿԸ

Վեհ. Գեորգ Ե. կաթողիկոսի վիճակը բաւական լաւցած է բայց շղայնոտութիւնը դեռ կը շարունակուի:

Ս. կաթողիկոսը մտադիր է այս ամառ Կ.պօլսի գալ, անկէ անցնել Եգիպտոս և յետոյ Երուսաղէմ երթալով ժամանակ մը մնալ այնտեղ, իր ֆիզիքական վիճակն է որ շինք կը պարտաւորուի այսպիսի ուղեւորութիւն մը կատարելու:

ՀԱՅՐ ԳՐ. ԳՈՎՐԻԿԵԱՆԻ 60ԱՄԵԱՅ ՅՈՐԵՒԱՆՈՐ

Անցեալ կիրակի, մայիս 15ին, Միւսիւսեան միաբանութիւնը տօնեց իր Աբրահոմ Գովրիկեանի 60ամեայ յօրեւանոր: Ժամը 10ին բազմաթիւ հասարակութիւն տեղ էր գաւել եկեղեցում: Երգչախումբը երգեց Հայր Աստուծանի ներդաշնակած պատարագը: Խումբին ընկերակցում էր նուագարանը:

Հայր Աստուծանի պատարագից հայկականութիւն քիչ է բուրում: Եւրոպական ոգին է իշխողը:

Կարա Մուրազ, Ելմայեան եւ Կոմիտաս որքան էլ իրանց ստեղծագործութիւններով տարբերուէին, որքան էլ յօրինուէին մէջ իրենց ինքնուրոյնութիւնը ունէին, բայց ընդհանուր մի կապ է տեսնուում նրանց գործերում:

Հայր Աստուծանի պատարագը գեղարուեստական մի յաջող գործ է: Յաճախ խումբ եւ երկնային ձայներ, յափշտակուում եւ ապրում գեղեցիկը:

Մերթ ջուծակը միմ'նչում է, աղերսում քնքոյշ եւ քաղցր, մերթ էլ փողը գոռում է, կանչում, բողբոջում: Թմբուկը հասնում է օգնութեան եւ պայքարը աւելի թափ է ստանում:

Քնքոյշ երանգներ եւ յաւիտենական գոռ պայքարի մի խառնուրդ է այս գործը: Յանկայի է դարձեալ լսել, բայց աւելի անհրաժեշտ է տպագրուած տեսնել, որպէս զի այդ գեղեցիկ ձայները հնչելն ուրիշներին ականջներին էլ:

Հայր Աստուծանի բաղդաւոր է որ իրագործերը պահուում են խնամով եւ գոռագործներով: Թերեւս միակ միւսիւսեանը երաժիշտների: Մինչ րեւիշների գործերը կորնչում են, անհետանում եւ շահագործուում:

Երգչուհին երգում էր շատ յաջող երաժշտական բոլոր կանոններին տիրապետում էր: Չայնը հնչում է վճիտ եւ մաքուր: Մի քանի անգամ լսել ենք նրան եւրոպական համերգներում: Երգում է առհասարակ երգչուհին ընկերակցութեամբ: Պակսում է միայն մի քիչ եւսանդ, ինչ որ անհրաժեշտ մի պայման է երաժշտութեան համար:

Պատարագից յետոյ հիւրերը առաջնորդւեցան վանքի ընդունարանը: Ծերունագործ յօրեւանոր Ժափերի մէջ իր տեղը գրաւեց:

Միաբանութեան կողմից հայր Բ. Պիլիգիկեան ծանօթացրեց հասարակութեան յօրեւանոր դէմքն ու գործը, նրա կատարած դերը գրական ու պատմական աշխարհում եւ ապա Միւսիւսեան հաստատութեան կողմից ցանկաց նրան էլ աւելի երջանիկ օրեր:

Յայտնի հասարակական գործիչ պ. Միքայէլ վարանդեան ասաց. «Թող ապրի հայ վանքը քանի որ նա անգին դեր է կատարում մեր կեանքում»:

Միաբանութեան աշակերտները օրուայ առթիւ մի քանի հատեր կարդացին:

Հայ ուսանողների կողմից պ. Յոյակ Նիկողայսեան իր ջերմ շնորհաւորութիւնները բերաւ յօրեւանորին:

Հայ գաղութի կողմից պ. Պոյասեան ցանկաց իր հայրիկին ուրիշ անգամներ էլ այսպիսի հանդէսների մէջ տեսնել:

Գրագէտ-քննադատ պ. Ս. Յակոբեան ասաց մօտաւորապէս հետեւեալը. «Երբ ընկալաւ յօրեւանոր, ինձ թուում է որ այսօր ոչ միայն ձեր յօրեւանոր ենք կատարում, այլ կատարում ենք նաեւ Միւսիւսեան միաբանութեան յօրեւանոր: Ես հաւատում եմ գրչի յաղթանակին: Թէեւ այժմ տակաւին սուրն է իրաւունքի անուկից խօսողը, բայց նա պիտի փշուրի եւ գրիչը պիտի յաղթանակէ, այն գրիչը, որով դուք եւ Միւսիւսեան միաբանները երկու դար շարունակ գրել էք»:

«Հանդէս Ամսօրեայ»ի խմբագրապետ հայր Ներսէս Ալիսեան գրաւոր կերպով իր ապրումներ, գեղումներ բերաւ յօրեւանորին եւ նոյն օրերին խմբագրութեան կողմից ջերմ շնորհաւորութիւններ արաւ:

Ամենից վերջ, այնքան յօրեւանոր շնորհակալութիւն յայտնեց բոլորին, ցոյց տուաւ այն վիճակը որի մէջ ապրում է հայ տառապան ժողովուրդը եւ կոչ արաւ որ բոլորը միանան: Անհրաժեշտ է «խաղաղութիւն, միութիւն եւ սէր»:

Յարգելի յօրեւանոր յաճախ հեկեկում էր:

Մի քանի մտերմական խօսակցութիւններից յետոյ հիւրերը հեռացան: (1)

Ռ. ՎԱՆԻԿԵԱՆ

Վիճակ
մայիս 1921

ԵԿԵՂԵՑԻՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՅՈՒՆՈՐ

Ինչպէս յայտնի է մեր ընթերցողներին, քրիստոնեայ եկեղեցիների միութեան նպատակով համաժողով մը գումարուեցաւ անցած տարի:

(1) Կ.պօլսի Թերթերին մէջ կը կարդանք որ Ամեն. Տ. Զաւէն Պատրիարքն ալ հեռագրով շնորհաւորած է Գեր. Գովրիկեանի յօրեւանորը: ԽՄԲ. ԱՐՄ.

Սիւսի մէջ, որին մասնակցեցաւ Հայաստանեայց եկեղեցիի կողմէն իբրեւ պատուիրակ, Վեհ. կաթողիկոսի և Կ.պօլսի Ս. պատրիարքի որոշումով, Լոնտոնի Հայերի հոգևոր հովիւ Գեր. Աբէլ Տ. վարդապետ, լեզուագէտ և Տօքթօր իրաւաբանութեան:

Այդ համագումարը այս տարի օգոստոսին Ամերիկայի մէջ հաւաքւելի որոշուած լինելով, Համագումարի գիւտնին կողմէն դիմում եղած էր Կ.պօլսի պատրիարքարանին որ Հայ եկեղեցին ալ իր պատուիրակներ ընտրէ ժողովին մասնակցելու համար:

Կ.պօլսի հայ եկեղեցականներէն համագումար ժողով գումարուելով Պատրիարքարանի մէջ Ամեն. Տ. Զաւէն պատրիարքի նախագահութեամբ, երկար խորհրդակցութիւններէ յետոյ որոշեց են մասնակցել Ամերիկայ գումարուելիք եկեղեցական համագումարին և Հայաստանեայց եկեղեցիի կողմէն պատուիրակ ընտրեց են Ամերիկայի Առաջնորդ Տիրայր Եպիսկոպոսը, Ամերիկայի Բազէն Եպիսկոպոս Կիլիկիէի Երեմի և Լոնտոնի Հայերի հոգևոր հովիւ Աբէլ Տ. վարդապետը որ անցած տարի ժընէվի համագումարին մասնակցած ատեն իր գործունէութեամբ և հմտութեամբ գոհ թողուցած էր թէ՛ համագումար ժողովը և թէ՛ մեր վեհ. կաթողիկոսն ու Ս. Պատրիարքը:

ՏԵՂԱԿԱՆ

Հայաստանի Հանրապետութեան Գ. տարեգարձին առթով Մարտիլի նորակազմ «Օշական» կրթասիրաց միութիւնը տօնախմբութիւն մը պիտի կատարէ Սալոն Լոնտոնի (Նախկին Սալոն Օլիվիէ) մէջ, յունիս 12ի կիրակի օր, տեղական զանազան շտաբանութիւնների պատճառով կարելի չլինելով աւելի շուտ կազմակերպել այս ազգային ցերեկոյթը: Աւելի մանրամասնութիւններ յաջորդ թիւով:

ԼԵՔՍ-ԱՆ-ԲՐՈՎԱՆՍԻ ՀԱՅ ՈՒՍ-ՄԻՈՒԹԻՆ

Լեքս (Aix) Արհեստից և Վալապրի (Valabre) Երկրագործական վարժարաններէ հայ ուսանողներու կազմեցինք Միութիւն մը հիտեալ նպատակով:

Ս. Միութիւնն ըլլալով գոտ ուսանողական խմբակցութիւն մը, նպատակ ունի օգտակար հանգիստեալ Մայր Հայրենիքի մէջ ուսման տեղէն տառապող և Եւրոպական, մանաւանդ Ֆրանսական վարժարաններ յաճախել փափաքող հայ ուսանողներուն:

Բ. Արթնցներ այն մտային ու մարմնական թափու կարողութիւնները որոնք ուսանողի մը համար անհրաժեշտ պետքեր են:

Եւ որպէսզի կարենանք մեր նպատակը

իրագործել, սոյն գրով կը խնդրենք Եւրոպա կամ այլուր գտնուող հայ ուսանողական Միութիւններէն, որ յարաբերութեան մէջ մտնեն Միութեան հետ:

Aix-En-Provence Հայ Ուս. Միութիւն

Միութեան հասցէն է. —
(Ստեփանյան) Athanas Kulahdjian
Ecole d'Agriculture de Valabre
par Gardanne
(France) (B. du Rh.)

ԹԻԻՐԲԵՐԻ ԼՈՒՐԵՐ

Երբ համաձայնական տէրութիւնները Կ.պօլսի մասն, Թիւրք գլխաւոր Վարդարաններէն և Թիւրքական խառնաշփոխ պարագլուխներէն ոմանք անգլիական մարտանաւով մը փոխադրուեցան Մալդա կղզին իբրեւ աքսոր:

Լնկիւրիէն Լոնտոն եկած քեմալական պատուիրակութեան նախագահը Պէքիր Սամի պէյ Լոնտոնի մէջ անգլիական կառավարութեան հետ համաձայնագիր մը կնքեց եւ եղբոր որի համեմատ Մալդաի աքսորականները կը թողարկուին Կ.պօլսի վերադառնալու և Լնկիւրիի կառավարութեան ձեռքը գերի գտնուող 30ի չափ Անգլիացիներն ալ ազատ կարձակուին:

Արդ, այդ արիւնարբու աքսորական Թիւրքերէն մաս մը վերադարձած են Կ.պօլսի և ոմանք ալ անցած են Խալաթ: Իսկ մնացածներին ալ թողարկուելու համար անգլիական կառավարութիւնը կապած էր Լնկիւրիի կառավարութիւնը ազատ արձակել Անգլիացի գերիները:

Մինչ մէկ կողմէ յայտնի ջարդարար Թիւրքեր պզտ կարձակուին, միւս կողմէ Թիւրք կառավարութիւնը Կ.պօլսի մէջ Խալաթի կամ չըջալայ գիւղացի 23 Յոյներ և 13 Հայեր ձերբակալելու մեղադրելով որ անոնք իրր թէ Խալաթի և Նիկոմիդիայի կողմերը հրոսակաւորութիւն մասնակցած և Թիւրքեր սպաննած են: Այդ անմեղները դատաւարաւ տալով համար Կ.պօլսի պատերազմական ատեանին առջև զրկած է:

Լնկիւրիի կառավարութիւնը ոչ միայն դեռ չէ արձակած անգլիական գերիները, այլ նոյն իսկ այդ գերիներէ Հնդկաստանի իսլամ մը պատերազմական ատեանին յանձնած է մայիս 1ին, այսինքն անգլիկէրէ իւրեանց համաձայնագրի կնքութեան յետոյ, մեղադրելով որ իրր թէ լրտեսութիւն ըրած է:

— Հնդկաստանի իսլամները մէկուկէս միլիոն ոսկի չափ հանգանակելով իրենց մէջ ի նպաստ Կարմիր Մահիկին զրկեց են Անտառի:

ԹԻԻՐԲԵՐԻ ՊՐՕՊԱՐԱՆԳԸ ԱՄԵՐԻԿԱԻ ՄԵՋ

Թիւրքերը սկսած են Ամերիկայի մէջ ալ իրենց նպաստաւոր և Հայերին հակառակ գաղափարներ տարածել: Որչափ ալ պոռոտախօսութիւններով փրկուած լինին Կ.պօլսի Թիւրք Թերթերին մէջ այդ մասին հրատարակուած տեղեկութիւնները, այնու անհնայնիւ նշանակութեան արժանի է այդ նպատակով իրենց կատարել սկսած աշխատանքը:

Կ.պօլսի վազըթ Թիւրք Թերթը կը հրատարակէ Ամերիկայի ստացուած թղթակցութիւն մը որի մէջ գրուած է թէ Գուրնուի համալսարանին մէջ Թիւրք ուսանող Հիւսէին Շիւքրի նոյն համալսարանի ուսուցիչներին և ուսանողներին առջև երկուք ու կէս ժամ տեղի բանախօսութիւն մը ընելով պաշտպանեց Թիւրքին իրաւունքը: Ուսուցիչ և ուսանող խոր յուզումով ունենալով վերջ այդ բանախօսութիւնը, շնորհաւորեց են Թիւրք բանախօսը: Թաւր-

քիտի մասին իրենց թանձր տգիտութիւնը փարատած լինելուն համար: Քաջ զօրէնքն մէջ թիւք ուսանողուհի մը, Գաթիմէ հանրմ, նոյնպէս բանախօսութիւն մը ըրեր է թիւք կնոջ մասին. ներկաները նախապէս չեն հաւատացեր թէ բանախօսը իսկական թրքուհի մըն է, մտածելով որ թրքուհիները գաղթականներէ ետեւ ապրող օտարներ են:

Թղթակիցը այս անշան ջանքերէն վերջ ապապէս կը մատնանչէ ջանքերը թիւքքիտի նախորդ խախտման պատճառով Նաում է-ֆէնտի:

Նաում էֆ., որ զինադարէն ի վեր անդադար ի նպաստ մեղի աշխատեցաւ, Ամերիկա հասաւ մօտ երկու ամիս առաջ: Այն փարիզի մէջ գիշեր ցորեկ աշխատելով դաշնակից պետութիւններէ պետական անձնաւորութիւններէ կարծիքը փոխեց ի նպաստ թիւքքիտի և համոզեց որ լինողին խորհրդաժողովին առջեւ մեր իրաւունքները պաշտպանեն: Նաում էֆ. ասով չբաւականացաւ. ի նպաստ մեր դատի շահած անձերին վրայ քանի մը հոգի ևս աւելցնելու համար հոս եկաւ: Յարգ ըրաւ քանի մը բանախօսութիւններ և հաղարաւոր անձերի խօսեցաւ թիւքքիտի պաշտպանութեան համար: Քանի մը օր առաջ իր ըրած բանախօսութեան ներկայ գտնուած են Մօրկընթաուի և Էլզըսի նման նախկին դեսպաններ: Նոյն ինքն Մօրկընթաու բանախօսութեան աւարտելուն քանի մը խօսք ըրաւ բանախօսին մտքերը ամբողջացնելու համար: Այն մեծ ծառայութիւններէն մէկը՝ զոր Նաում էֆ. կրցաւ ընել մեզի շատ կարճ ժամանակի մէջ, այն է որ մինչև այժմ թիւքքիտի դէմ ամէնէն շատ աշխատող Մօրկընթաուի նման մէկ երկու անձեր չհանցաւ ի նպաստ մեզի: Կարենալ չափելու համար այս ծառայութեան մեծութիւնը, հարկ է յիշել թէ Մօրկընթաու հոս ինչ մեծ չարիքներ հասցուց մեզի: Թիւքք հանրային կարծիքը անշուշտ կը շանչնայ այն գիւրքը զոր Մօրկընթաու հրատարակեց զինադարէն վերջ:

Այս գիւրքը տարիէ մը վեր մեզի դէմ իրրեւ փանտ ծառայեց և մեծ ազդեցութիւն ըրաւ ամերիկեան հանրային կարծիքին վրայ: Ասկէ դատ՝ Մօրկընթաու իր բանախօսութիւններով ալ հաստատեց իր գիւրքին պարունակութիւնը և թիւքքիտի դէմ ատեւութեամբ լեցուն ճառեր արտասանեց Մերձաւոր Արեւելքի նպաստի մարմինն համար օգնութիւն հաւաքածատեն: Հետեւաբար՝ Մօրկընթաուի շահուիլը թիւքքիտի ամենէն մեծ թշնամիներէ մէկէն ազատիլ կընշանակէ: Եթէ այս բացասական բան մը իսկ լինի, դարձեալ շնորհակալութեան արժանի ծառայութիւն մըն է (1):

Նաում էֆ. ի ծառայութիւնը այսքան չէ. հոս Հրեաները մեծ դիւրք մը ունին: Միայն Նիւ-Եորքի մէջ մէկ միլիոն չորս հարիւր հազարէ աւելի հրեայ կայ: Հրեայ է Մօրկընթաու, Հրեայ են երկրին շատ մը դժբախտունների տնօրէնները և անուանի փաստաբաններ:

Նաում էֆ. մանաւորապէս դրամատան տնօրէններին հետ չփման մէջ է և կը ջանայ համոզել զանոնք որ թիւքքիտի մէջ տընտեսական ձեռնարկներ սկսին:

(1) Ասկէ յետոյ Տ. Մօրկընթաու ամերիկեան համալսարանի մը ուսանողներին և ուսուցիչներին առջեւ դարձեալ հայանպաստ բանախօսութիւն մը ըրած է որ խանդավառ ծափահարութիւններով ընդունուած է:

ՎՐԱՍՏԱՆ

Կ.պօլսէն հաղորդած են փարիզի «Դան»-ին.

«Պօլշէվիտները հրամանագիր մը հրատարակեցին որով կը հրաւիրէին Թիֆլիզի գործաւորները իրենց բնակարանները թողուլ և երթալ տեղաւորուիլ քաղաքներէ թաղերը գտնուող շէնքերին մէջ, մասնաւորապէս Սոյուզի հայ թաղին մէջ: Գործաւորները մերժեցին տեղափոխուիլ քաղաքներէ թաղերին մէջ բռնադրաււած շէնքերը բազմաթիւ սպաների և ուսա գործաւորների տրամադրութեան տակ դրուեցան:

Պօլշէվիտ Նոր «Կառավարութիւն»-ը, 11րդ զօրաբանակի պէտքերին համար, բռնադրաւեց Ժողովուրդի Տունը, որի նախագահն էր Տ. Նոյէ: Ժօրտանիս և որ Թիֆլիսի գործաւորների Սովիէին և Ժողովրդական Համալսարանին կեդրոնատեղ եղած էր: Այդ բռնադրաւումը Ժողովրդական Համալսարանի գործունէութիւնը ընդմիջած և Թիֆլիսի գործաւորական չլրջանակներին մէջ ընդհանուր զայրոյթ գրգռած լինելով, վրաստանի «Փրավտա» լրագիրը ազդ մը հրատարակեց թէ Համալսարանը «ուրիշ ոեւ տեղ մը» կեդրոն պիտի ստանայ:

Թիֆլիսի Սովիէից, որ Մոսկուայի դիկտատուրութեան հակառակորդ ընկերվարականներէ բաղկացած է, այս բռնութեան դէմ բողոքելու և իր իրաւունքները պաշտպանելու կարենալութեան զրկուած է:

ՆՈՐ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հայ բնակչութիւնը Սև ծովէն մինչև Կարին. Պատմական-ազգագրական հարեւանցի ակնարկ մը: Գրեց Հ. Յակոբով. Տաշեան, Միսիթարեան ու խոտէն: Վիեննա, Միսիթարեան տպարան: 1921: Գին 4 ֆր. (վիեննայի մէջ):

(Շատ հետաքրքրաշարժ գիրք մ'է այս որ պատմական եւ ազգագրական հին ու նորը խորհրդանշաններ կուտայ Տրապիզոնի արեւելքէն մինչև Կարին տարածուած հայրենեան վրայ: Այդ հայրենիքը ԺԼ դարի ընթացքում բռնադատուեց իսկական կրօնը ընդունելու. բայց ցարդ պահած է շատ մասամբ իւր հայ նկարագիրը, գոնէ մասամբ նաեւ հայերէն լեզուն:

Թիւքքերը պարճանքով կը հրատարակեն երբեմն թէ իրենց պապեր կրօնական ներողամտութիւն ունեցած եւ իրենց տիրապետած տեղերի քրիստոնեայները ազատ թողած են իրենց կրօնը պաշտելու: Այդ պատմական խեղաթիւրումը որ անտեղեակ եւրոպացիներին մէջ տարածել կաշխատին, հին ու նոր շատ մը եղելութիւններ կը հերքեն արդէն: Հ. Յ. Տաշեանի այս երկասիրութիւնը կուգայ նոր ու զօրաւոր հերքում մ'ալ աւելցնել պատմական ու ազգագրական սրտակեղեք բայց անհակառակելի փաստերով):

Ա. Երվանդադէ. — Խօսք պատմութեան հրատարակութիւն եւ տպագրութիւն «Հայրենիք»-ի. 1920. Պոսթըն: Գինը մէկ տոլար:

(Մեծ անուն վիպագիր եւ թատերագիր Շիրվանզադէի եօթը վիպակները պարունակող հատոր մըն է այս ուր հեղինակին նկարագրելու շատ պարզ եւ սահուն ոճը գրաւիչ ու հետաքրքրաշարժ պատկերներով կը տպաւորուի ընթերցողի մտքին վրայ: Միեւնոյն շունչով կարելի է կարգաւ այս գողտրիկ վիպակները որոնցմէ մէկը քանին պատերազմի միջոցին գրուած են:)

Ստանալու համար դիմել «Հայրենիքի գրատան» այս հասցեով՝ Hairenik Book Store. 13-15 Shawmut str. Boston, Mass.

La Question de Cilicie. Discours prononcé le 24 Décembre 1920 à la Chambre des Députés par M. Bellet. Extrait du Journal Officiel, annoté et suivi d'une notice sur la Cilicie par M. S. David. Beg. 1921. H. Turabian, éditeur. 227 Bould. Raspail, Paris. Prix 5 fr.

(Ֆրանսիայի Երեսփոխանական Ժողովին մէջ Կիլիկիայի մասին Տ. Պելէի խօսած հաւորմը մի քանի փոքրիկ հատուածներ շիայի դրուած էին լրագիրներին մէջ, ամբողջովին հրատարակուած է այս գիրքի մէջ, «Պաշտօնական Օրաթերթ»-էն արտատպուելով: Ասկէ զատ, Տ. Մ. Ս. Դաւիթ Բէլի աւելցուցած հետաքրքրական ծանօթագրութիւններն ու տեղեկութիւնները կան Կիլիկիայի աշխարհագրութեան, պատմութեան եւ վիճակագրութեան մասին:)

Դաւիթ Մ. Արամեան. — Կիլիկեան դրուածներ. Ֆրանսիայի հերոսամարտը (Ֆրանսիայի քանի մը էջ): Փարիզ. Տպագր. Կ. Յ. Ներսէս. 1921: Գին 2 ֆր. Փարիզի մէջ (հեղինակին հասցէն Rue Monge, 96): Կարելի է ստանալ նաեւ Ա. Բաշեանի գրասենեկէն 2 ֆր.ով. Մարսէլէն դուրս դրկուելու համար 2 ֆր. եւ 30 սնդ.:

(Դժբաղդ Կիլիկեցիների սրտամոխիկ վիճակի նկարագրութեան հետ կը ներկայացնէ նաեւ իրենց հերոսամարտի պանծալի դրուածներէ մին, որ կապացուցանէ Հայ գիւղացիի անվատ քաջ ոգին, նոյն իսկ յուսահատական պարագայներին մէջ:)

ՆԱՄԱԿԱՍՏՈՒԺ

Բանդօգ. Մ. Տ. Ս. — Չեզի նա. մակ գրուած է մարտ 1ին և հաշիւը շրջուած՝ ստացագիրներով մէկ տեղ:

Նիւ Եորք. Մ. Դ. — Ասկէ անցած տոնէն ձեր չգիտցած հասցէն գտնել շատ դիւրին էր: Ամէն տարի կը հրատարակուի Indicateur Marseillais անուն գիրք մը որի մէջ նշանակւած են Մարսէլլ հաստատուած գրէթիք ըրող անձերի հասցէները: Այդ գիրք կը գտնուի գրէթիք ամէն վաճառատուն, պանդոկ, սրճարանի մէջ ու կընաք աչքէ անցունել և գտնել ձեր փնտռած Մարսէլլաբնակ անձի հասցէն:

ՎՐԻՊԱԿ

Արմէնիայի նախորդ թիւի 4րդ երեսի Ա. էջի 18րդ տողին մէջ «Զուգուր Օվաի բերդի հողին»-ը պէտք է լինի «Զուգուր Օվաի բերդի հողին»:

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

ՆԵՐՍԷՍ ՂԱԶԻԿԵԱՆ
Գրավագրութեան եւ լրագրագրութեան
Փափաքողներուն ձրի կը զըրկուին — գրացուցակներ: Դիմել
Nersès Ghazikian
Alexandrie (Egypte)

ՕԹՈՄՈՊԻԼԻ ՄԵՔԵՆԱԴԷՏ
Ի. ՅՈՎԱԿԻՄԵԱՆ
36, rue Edmond Rostand. Marseille
Կը նորոգէ ամէն տեսակ մարքաի օթմոպիներ եւ կը փակցնէ ամէն տեսակ կոծրած մետաղներ:

ՀԱՅ ԲԺԻՇԿ
ՏԲԴ. Ս. ՄԵԼԻՔՈՆԵԱՆ
Հիւանդ կընդունի ամէն օր, բացի կիրակիէ, Ժամը 4—6, Տըղ. Goutalի դարմանատունը, 10, Cours Belsunce — Entrée — 1, rue de l'Arbre, Provençale դեղարանին վրայ:

«ՎԵՐԱԾՆՈՒՆԴ»-Ի ԱԼՊՈՄԵՐ
Լոյս տեսաւ «Վերածնունդ»-ի 1921 թուականի Ալպօմը որ իսկապէս շքեղ գործ մ'է: Հանրային, քաղաքական, գրական եւ գեղարուեստական հայ գործիչներ, Հայաստանի գեղատիպ տեսարանների, տարագիրների եւ որբերի այլ եւ այլ 200ի չափ նկարներ կը զարդարեն այս գեղեցիկ ալպօմի էջերը որոնցմէ մէկը քանին գունատիւ է: Գին՝ 15 ֆր. (15.00)

ՀԱՅ ԳՈՐԾԻՉՆԵՐԻ ՆԿԱՐՆԵՐՈՎ ՔԱՐԴ ՓՈՍԴԱՆԵՐ

Խոտհարի Հայ Ուսանողական Միութիւնը գեղեցիկ գաղափարն ունեցած է Հայ անուանի գործիչների պատկերներով քարդ-փոսդալներ հրապարակ հանելու որպէսզի ժողովուրդը զանոնք աւելի յաճախ իր աչքի և մտքի առջև ունենայ:

Հետեւեալ 21 քարդ-փոսդալները կարելի է ստանալ նաեւ Արմէնիայի գրասենեակէն.

1. Արամեան (դերասան). — 2. Ալիշան Հ. Ղ. — 3. Միսիթարեան Ա. — 4. Միսիթարեան (գորավար). — 5. Միսիթարեանի հայ գրագէտներ Բաքիի, Նալբանդեանց, Պէշեքեանց, Գ. Ա. Բերդուի, Ալիշան, Խրիմեան, Գամառ-Քաթիպա, Ս. Նազարեանց, Խ. Արովեանց. ամէնքը մէկտեղ մէկ քարտի վրայ). — 6. Դաւիթեան (ընթերցող). — 7. Զօհրապ Գ. — 8. Խրիմեան Հայրիկ. — 9. Կոմիտաս վրդապետ. — 10. Նուպար Պողոս փաշա. — 11. Պէշեքեանց. — 12. Սիմեան. — 13. Վարդուհան: — 14. Տիկին Վիքտորիա Աղանուր (բանաստեղծ). — 15. Տիկին Հրաչեայ (դերասան). — 16. Ա. Խատիսեան. — 17. Է. Ալիմուհի (խաչատուր Մայրամեան). — 18. Վարդգէս. — 19. Հ. Ս. Երեմեան. — 20. Զօրավար Բագրատունի. — 21. Զօրավար Ղորղանեան:

Մարսէլլի մէջ հատը 20անգ. Մարսէլլէն դուրս 25 սնդ.:

ՏԵՐԵՆ — ԽՄԲԱԿԻՐ
Մ. ՓՈՐՓՈՌՏԱՆԵԱՆ
Մ. Ա. ՍԵՂԻ

Հայերէն Ցապրան Մ. Փոքրագրութեան
Le Gérant: François CARRIERE.
Marseille. — Imprimerie de M...